

Järva maakonnas Järva vallas Jõeküla külas riigimetsa kvartali HU326 eraldisel 5 ning kvartali HU327 eraldistel 4, 7 ja 10 harvendusraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi RMK) (registrikood 70004459) volitatud esindaja Erki Põldoja poolt 20.11.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, otsustab Keskkonnaamet:

1.1 Jätta algatamata Järva maakonnas Järva vallas Jõeküla külas Rava metskond 180 maaüksusel (katastritunnus 31403:002:0118) riigimetsa kvartali HU326 eraldisel 5 ning kvartali HU327 eraldistel 4, 7 ja 10 harvendusraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 RMK volitatud esindaja Erki Põldoja esitas 20.11.2024 Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandatakse harvendusraiet riigimetsa kvartali HU326 eraldisel 5 (6,16 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 199 tm), kvartali HU327 eraldisel 4 (5,3 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 293 tm), eraldisel 7 (1,4 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 68 tm) ja eraldisel 10 (2,32 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 125 tm). Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris vastavalt nr-te 50001079394, 50001079384, 50001079380 ja 50001079381 all.

Kavandatav raieala jääb Natura 2000 võrgustikku kuuluvatele Endla loodusalale ja Endla linnualale ning siseriiklikult Vabariigi Valitsuse 28.09.2005 määrusega nr 255 „Endla looduskaitseala kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri) kaitse alla võetud Endla looduskaitseala Oostriku piiranguvööndisse (ka projekteeritava kaitsekorra kohaselt).

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, MS § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust

(KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhinnang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõike 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Kvartali HU326 eraldisel 5 (6,16 ha, hinnanguline raie maht 199 tm) ning kvartali HU327 eraldistel 4 (5,3 ha, hinnanguline raie maht 293 tm), 7 (1,4 ha, hinnanguline raie maht 68 tm) ja 10 (2,32 ha, hinnanguline raie maht 125 tm) kavandatakse harvendusraiet. Harvendusraie on hooldusraie (MS § 28 lõige 4 punkt 2), mida tehakse metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks (MS § 28 lõige 7 punkt 2). Harvendusraie tegemisel ei tohi pärast harvendusraiet puistu I rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja¹ lisas 1 märgitust (MS § 31 lõige 2, metsa majandamise eeskirja § 6 lõige 4).

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Rava metskond 180 maaüksus asub Järva maakonnas Järva vallas. Kavandatav raieala jääb alale, kus kehtib Koeru Vallavolikogu 18.11.1999 määrusega nr 20 kehtestatud Koeru valla üldplaneering (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus maaüksus Koeru vallas)², millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raie töödel on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raie töödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Kättesaadav: <https://jarvavald.ee/uldplaneering>

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Rava metskond 180 maaüksuse sihtotstarve on 100% maatulundusmaa ning see asub hajaasustuspiirkonnas.

Kavandatava raieala mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m)³ ei ole teisi kavandatud raieid (metsaregistris kehtivaid registrikandeid raieteks).

Raietega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raieala asub angervaksa (eraldis 4 ja 10) ja mustika-kõdusoo (eraldis 5 ja 7) kasvukohatüüpides. Eraldistel kasvavad keskealise (eraldis 5 ja 7) ja küpse (eraldis 4 ja 10) metsa arenguklassi kuuluvad kuuse (eraldis 5), kase (eraldis 7) ja halli-lepa (eraldis 4 ja 10) enamusega puistud.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavast raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme. Kavandatav raieala jääb Endla soostiku alale.

Kavandatav raieala asub Endla looduskaitseala Oostiku piiranguvööndis. Endla looduskaitseala kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Endla linnuala ja Endla loodusala koosseisu.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rm.k.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

Kvartali HU327 eraldisel 4 ja kvartali HU326 eraldisel 5 kavandatava raieala mõjualasse (milleks loetakse 30 m) jääb Endla looduskaitseala Kirikumäe sihtkaitsevöönd.

Kvartali HU326 eraldis 5 jääb lõunaosas väikeses osas (0,06 ha) Ootriku jõe 100 m laiusesse⁴ kalda piiranguvööndisse. Kvartali HU327 eraldis 10 jääb osaliselt (0,41 ha) lõunaosas Põltsamaa jõe 100 m laiusesse kalda piiranguvööndisse. Kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ning puhketingimuste säilitamine (LKS § 37 lõige 2).

Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel jääb kavandatav raieala ka II kategooria⁵ kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaika registrikoodiga KLO9134126. Kvartali HU327 eraldisel 4 ja kvartali HU326 eraldisel 5 kavandatava raieala mõjualasse (milleks loetakse 30 m) jääb metsise mäguala (jääb valdavalt Kirikumäe sihtkaitsevööndi alale).

EELIS-e andmetel jääb kavandatav raieala kvartali HU327 eraldisel 7 väikeses osas (0,1 ha ulatuses) ja eraldisel 10 põhiosas (2,26 ha ulatuses) III kategooria⁶ kaitsealuse taimeliigi laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*) leiukohta registrikoodiga KLO9350022. Laialehine neiuvaip on 30–90 cm kõrgune orhideeliik. Taime õied on punakasrohelised ja pikas ühekülgses õisikus. Laialehine neiuvaip õitseb juulis–augustis ning kasvukohtadeks sobivad leht- ja segametsad, puisniidud, teeservad ja pargid.

EELIS-e andmetel jääb kavandatav raieala kvartali HU327 eraldisel 4 osaliselt lääneservas (0,75 ha ulatuses) ja kvartali HU326 eraldisel 5 suuremas osas (5,27 ha ulatuses) III kategooria kaitsealuse liigi Helli ebatähtleht (*Crossocalyx hellerianus*) leiukohta registrikoodiga KLO9404072. Helli ebatähtleht on pisike, kuni 5 mm kõrguste püstiste võsudega kõdupidul (valdavalt mänd) kasvav sammaltaim.

Kvartali HU327 eraldistel 4, 7 ja 10 kavandatava raieala 30 m mõjualasse jääb EELIS-e andmetel ka III kategooria kaitsealuse taimeliigi sulgjas õhik (*Neckera pennata*) leiukoht (registrikood KLO9404070) ning kvartali HU326 eraldisel 5 ja kvartali HU327 eraldisel 10 kavandatava raieala 30 m mõjualasse jääb III kategooria kaitsealuse taimeliigi vööthuul-sõrmkäpp (*Dactylorhiza fuchsii*) leiukoht (registrikood KLO9350030).

Kavandatava raieala 30 m mõjualasse jäävad ka alad, kus on registreeritud loodusdirektiivi⁷ I lisas nimetatud elupaigatüübi vanad loodusemetsad (9010*) tunnustele vastavad metsaalad (edaspidi ka metsaelupaigad).

Kavandatava raieala 30 m mõjualasse (piirnevale alale) jäävad ka vääriselupaigad nr 212756, 212757 ja 158188 (tüüp: märgalade männikud ja kaasikud) ning 204557 (tüüp: märgalade kuusikud ja kuusesegametsad).

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

⁴ Vastavalt LKS § 37 lõige 1 punktile 2.

⁵ II kategooria kaitsealuste liikide nimekiri on toodud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruses nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁶ III kategooria kaitsealuste liikide nimekiri on toodud keskkonnaministri 19.05.2004 määruses nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

⁷ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatava raie mõju keskkonnaelementidele:

Endla looduskaitseala piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt (kaitse-eeskirja § 16 punkt 7). Raietegevusel ei ole olulist negatiivset mõju, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või kaitseala valitseja nõusolekul külmumata pinnasega, juhul, kui pinnas seda võimaldab.

Vesi – kavandaval raiel ei ole veerežiimile olulist negatiivset mõju. Kvartali HU326 eraldis 5 jääb osaliselt Oostriku jõe ning kvartali HU327 eraldis 10 osaliselt Põltsamaa jõe 100 m laiusesse kalda piiranguvööndisse. Veekaitsevööndis raieid ei teostata. Raietel ei ole Oostriku ega Põltsamaa jõe seisundile negatiivset mõju.

Välisõhk ja kliima – kavandaval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raie on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, raie tulemusena ei teki lagedat ala, puistud raiutakse hajusalt hõredamaks (harvendusraie alal ei tohi puistu I rinde rinnaspindala langeda alla metsa majandamise eeskirja lisas 1 sätestatud alammäära). Seega, raied ei mõjuta eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – raie on kavandatud kokku 15,18 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatav raie on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raie on kavandatud Endla linnualal ja Endla looduslal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktis 4 ja punkti 2 alapunktis 37.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Endla loodusala ja Endla linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁸ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁹ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatava raie tegemisel ei teki lagedaid alasid. Harvendusraiete käigus raiutakse puistud hajusalt hõredamaks. Puistute esimene rinne säilib, vana metsa osakaal ei lange, ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Seega, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme oluliselt ei muutu ning olulist kumulatiivset mõju ei ole.

EELIS-e andmetel jääb kavandatav raieala II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogalls*) elupaika registrikoodiga KLO9134126. Metsise elupaikade kaitse on Endla linnuala kaitse-eesmärgiks. Metsise pikaajaliseks kaitse eesmärgiks on stabiilse või kasvava populatsiooni saavutamine (1500–2400 metsisekukke) ja vähemalt 400 mänguasurkonna säilimine. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Siseriiklike kaitsealade moodustamisel on arvestatud kaitseväärtuste säilimise vajadusega. Antud metsise elupaik jääb valdavas osas Endla looduskaitsealale, osaliselt piiranguvööndisse ja osaliselt sihtkaitsevööndisse.

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Nagu enamik liike, on ka metsis tundlik pesitsusaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava¹⁰ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks paljunemisperioodil (sh mängu ajal) tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Häirimine mänguperioodil võib viia mängu katkemisele (sellest tulenevalt ka pesitsemise luhtumiseni) või äärmuslike juhtumite korral

⁸Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁹ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

¹⁰ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kehtestatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava” on kättesaadav:

<https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRrkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>

mänguala jäädava hülgamiseni. Metsise mäng toimub traditsioonilistes mängupaikades, mida võidakse kasutada aastakümneid. Mänguperiood algab veebruaris ja vaibub maikuu keskpaigas. Emaslind muneb vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, haudumine kestab 26 päeva. Pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood. Juuli keskpaigaks on enamik pesakondi lennuvõimestunud. Mängu, sigimise ja poegade kasvatamise ajal 1. veebruarist 31. juulini metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada mängu ja pesitsuse õnnestumise.

Arvestades, et kavandatava harvendusraie korral säilib puistu ülarinne, siis ei mõjuta raie Endla linnuala sellisel määral, et väheneks liigile elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet. Kavandatava raieala 30 m mõjualas on registreeritud Endla loodusala kaitse-eesmärgiks oleva loodusdirektiivi elupaigatüübi vanad loodusmetsad (9010*) tunnustele vastavad metsaalad. Metsaelupaikadele on negatiivseks mõjuteguriks raietegevus. Keskkonnaamet tegi 07.02.2022 kirjaga nr 7-4/22/2442 „Loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide range kaitse alla võtmine” Keskkonnaministeeriumile (praegune Kliimaministeerium) LKS § 8 lõike 1 ning § 13 lõike 1 alusel ettepaneku muuta Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadega kattuvate siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaitsekorda selliselt, et loodusdirektiivi I lisas nimetatud metsaelupaigatüübid (sh 9010*) oleksid rangelt kaitstud, alad on EELIS-es kantud projekteeritavate alade kaardikihile. Kuna raieid ei tehta metsaelupaikades ja piirneval alal harvendusraie tegemisel puistu säilib (ei teki lagedat ala), siis ei saa elupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur. Puistute raiumine kavandataval raiealal ei mõjuta kaugemal kui 30 m asuvaid elupaikasid negatiivselt.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud. Loodusdirektiivi elupaigatüüpidele vastavate alade kahjustamise vältimiseks tuleb elupaikade läbimist vältida, kuid juhul, kui muid alternatiive ei ole ja on vajadus läbi elupaigatüübi sõita, tuleb liikumisteed kooskõlastada kaardipõhiselt Keskkonnaametiga. Kavandatav raieala piirneb põhjast olemasoleva teega (Jõeküla – Kirikumäe). Kui metsamaterjali kokkuvedu teostatakse raiesse kavandatud eraldiste piires ning väljavedu mööda olemasolevat teed, ei ole metsamaterjali veol elupaigatüüpide läbimine vajalik.

Kuna kavandatava raieala 30 m mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletule muid Endla loodusala ja Endla linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatav raietegevus nende alade kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Endla loodusala ja Endla linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raie on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Endla looduskaitseala Oostriku piiranguvööndis. Mõju Endla looduskaitseala kaitse-eesmärkidele (kaitse-eeskirja § 1 lõike 1 punktide 2 ja 3 kohaselt kuulub EÜ nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (linnudirektiiv) I lisas nimetatud liikide, sh metsise, kaitse ning elupaigatüübi 9010* kaitse ka Endla looduskaitseala kaitse-eesmärkide hulka), mis kattuvad Endla loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2. Raiealal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud muid Endla looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid, mida raie mõjutaks.

Punktis 3.2.3 esile toodud ulatuses kattub kavandatav raieala osaliselt III kaitsekategooria taimeliikide laialehine neiuvaip ja Helli ebatähtlehtlik leiukohtadega. Helli ebatähtlehtliku ja laialehise neiuvaiba kaitse ei ole otseselt nimetatud Endla looduskaitseala kaitse-eesmärgina, kuid taimede ja nende elupaikade säilitamine on seotud kaitseala üldise kaitse-eesmärgiga

tagada kaitsealuste liikide kaitse (kaitse-eeskirja § 1 lõige 1 punkt 1). LKS § 55 lõike 8 kohaselt on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Kuivõrd harvendusraie käigus puistud säilivad (lagedat ala ei teki), siis kavandatud raiel antud liikidele olulist mõju ei ole. Puidu kokku- ja väljavedu teostatakse külmunud pinnasega ning lisaks on soovitatav ka muud raietööd teha külmunud pinnasega, vältida kaitsealuste taimede leiukohtadesse kokkuveoteede rajamist ja raidmete kuhjamist. Helleri ebatähtlehiku leiukohta on soovitatav jätta üle 30 cm diameetriga männi tüvesid ning laialehise neiuvaiba leiukohas säilitada puistu täius vähemalt 50%. Sellisel juhul ei ole ohtu taimede ja nende kasvukoha kahjustamiseks. Raie järgselt säilib liikide leiukohtades elupaigaks sobiv metsaala ja raie ei ohusta liikide säilimist antud kasvukohas.

Kavandatava raieala 30 m mõjualasse jääb lisaks III kaitsekategooria taimeliikide sulgjas õhik ja vööthuul-sõrmkäpp leiukohad. Liikide leiukohtadeks piiritletakse elupaigaks sobiv metsaala, mis antud juhul kavandatavale raiealale ei jää ning piirneval alal puistud säilivad (ei teki lagedat ala). Kavandataval raiel antud liikidele negatiivset mõju ei ole.

Raieala 30 m mõjualas asuvad vääriselupaigad nr 212756, 212757, 158188 ja 204557. Kuna raietööd ei tehta vääriselupaikade alal (keelatud on ka kokkuvedu läbi vääriselupaikade), siis vääriselupaikadele negatiivset mõju ei ole.

Kavandataval raiealal ja selle 30 m mõjualas ei ole registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Riigimetsa kvartali HU326 eraldisel 5 ning kvartali HU327 eraldistel 4, 7 ja 10 kavandatud harvendusraiel ei ole olulist mõju (sh kumulatiivset).

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga ja MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Kaitse-eeskirja § 16 punktide 3 ja 7 kohaselt on Endla looduskaitseala piiranguvööndis keelatud puhtpuistute kujundamine ning puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt.

Puistu I rinde rinnaspindala alammäär pärast harvendusraiet on sätestatud metsa majandamise eeskirja lisas 1.

LKS § 55 lõikest 8 tulenevalt on keelatud III kaitsekategooria taimede, seente ja selgrootute loomade hävitamine ja loodusest korjamine ulatuses, mis ohustab liigi säilimist selles elupaigas. Kaitsealuste taimede ja nende kasvukohtade säilimise tagamiseks on soovitatav kõik raietööd teostada külmunud pinnasega ning vältida kokkuveoteede rajamist ja raidmete kuhjamist taimede leiukohtadesse. Helleri ebatähtlehiku leiukohta on soovitatav jätta üle 30 cm diameetriga männi tüvesid ning laialehise neiuvaiba leiukohas säilitada puistu täius vähemalt 50%.

LKS § 55 lõige 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. LKS § 55 lõikest 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja

kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Metsise elupaigas on raietööde tegemine keelatud 1. veebruarist kuni 31. juulini ehk metsiste paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil, mis tagab pesitsusrahu ka teistele metsalindudele (lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani).

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

- 1) säilitada suuremaid haralisi mände (sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks);
- 2) hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele;
- 3) harvendusraiel jätta raie mõju leevendamiseks ning metsisele võimalike sulgimiskohtade jätmiseks 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järelendus

Kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Endla loodusala ja Endla linnuala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Heidi Salujõe
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond